

Tendințe ale evoluției unor localități de la stadiul semiurban spre cel urban

I. D. Adumitrăcesei

Institutul politehnic, Iași

L. Moscovici

Direcția județeană de statistică, Iași

Dezvoltarea economico-socială a fiecărei țări este grefată pe rețeaua de localități — îndeosebi de orașe — de care dispune. Numărul, mărimea și repartizarea pe teritoriu a orașelor reprezintă nu numai efecte ale dezvoltării economice, ci și factori importanți care influențează această dezvoltare. Avînd în vedere relația menționată, partidul nostru a optat pentru dezvoltarea puternică a rețelei de orașe pe întreg teritoriul țării. Opțiunea s-a impus datorită faptului că noi am moștenit de la trecut o rețea de localități cu o structură nefavorabilă, avînd o densitate scăzută a orașelor și o densitate ridicată a satelor. În 1975, la 1 000 kmp revenea mai puțin de un oraș (0,99), deci o densitate de două-trei ori mai mică decît în unele țări europene dezvoltate. Prin înlăptuirea obiectivului prevăzut în Programul partidului — de creare a 300—400 noi centre urbane — densitatea rețelei noastre de orașe va spori de 2,5 ori, apropiindu-se astfel de cea din unele țări avansate economic.

Centrele comunale ce urmează să primească statut de oraș, în perioada 1976—1990, cunosc un proces intens și multilateral de dezvoltare. Localitățile vizate au depășit deja stadiul rural, căpătînd caracter semiurban, deoarece în toate domeniile vieții lor se îngemănează trăsăturile ruralului cu cele ale urbanului¹. Formarea noilor orașe are loc nu printr-o trecere directă de la stadiul rural la cel urban, ci printr-o evoluție treptată de la stadiul semiurban spre cel urban. În viitor, va crește rolul orașelor în dezvoltarea economico-socială a fiecărui județ și se va accelera procesul de apropiere a satului de oraș. Deși acest proces este încă la început, analiza desfășurării lui în cadrul județului Iași permite desprinderea unor concluzii utile pentru dirijarea dezvoltării, în viitor, a numeroase localități de la stadiul semiurban la cel urban.

O direcție principală a dezvoltării actuale a țării și a fiecărui județ. Etapa pe care o parcurgem se caracterizează prin dezvoltarea multilaterală nu numai a țării în ansamblul său, ci și a fiecărui județ. Formarea

¹ Autorii au analizat stadiul de tranziție de la rural la urban, cunoscut de unele sate, în articolul *Criterii de determinare a localităților semiurbane*, în „Viitorul social.”, nr. 2/1974.

de noi orașe reprezintă o latură principală a urbanizării țării noastre. În etapa pe care o parcurgem, mediul urban va deveni precumpănitor, ajungând să cuprindă, în 1990, circa 65 % din populația țării, ceea ce ne va apropia simțitor de gradul de urbanizare a unor țări dezvoltate. Aceasta se va realiza atât prin dezvoltarea orașelor existente și a comunelor lor suburbane, cât și prin formarea noilor orașe. Includerea în mediul urban a unor centre comunale trebuie să se întemeieze însă pe atingerea unui anumit nivel de dezvoltare economică și de urbanizare, ceea ce presupune ca fiecare centru comunal ales să fi parcurs în mod efectiv metamorfoza rural-semiurban-urban.

Între județele țării noastre există încă mari diferențe în privința structurii rețelei de localități. De aceea, optimizarea structurii rețelei noastre de localități presupune ca noile orașe să fie repartizate cu precădere în județele cu densități urbane mai scăzute, pe baza unei orientări corespunzătoare a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial. Comparativ cu mediile naționale, Iașul este unul din județele cu o densitate mai scăzută a rețelei de orașe și cu o densitate mai ridicată a rețelei de sate. În județ există numai 4 orașe — Iași, Hîrlău, Pașcani și Tg. Frumos —, revenind 0,73 orașe la 1 000 kmp și 105 sate la un oraș. Paralel cu dezvoltarea în continuare a celor 4 orașe existente, a început procesul de formare a 5 orașe noi — Belcești, Podu Iloaiei, Răducăneni, Țibănești și Vlădeni. În 1980, densitatea rețelei urbane din județ a ajuns la 1,65 orașe la 1 000 kmp, unui oraș revenindu-i aproape 47 sate, eliminându-se astfel decalajul ce a existat pînă în 1975 față de media pe țară.

Prin formarea noilor orașe se va putea asigura un echilibru în dezvoltarea rețelei urbane, nu numai între județe, ci și pe cuprinsul fiecărui județ. Orașele existente în județul Iași sînt amplasate disproporționat pe teritoriu: în est, spre sud — municipiul Iași, iar în nord vest — Hîrlău, Pașcani și Tg. Frumos. Pornind de la cerința menționată, conducerea de partid și de stat a județului a decis ca, în cincinalul încheiat, noile centre urbane să se formeze în microzone lipsite de orașe: Belcești și Vlădeni — în partea de nord a județului, Podul Iloaiei — în centrul județului, iar Răducăneni și Țibănești — în partea de sud a județului. Crearea noilor orașe va asigura o repartizare mai echilibrată a rețelei urbane în cadrul județului, ceea ce va influența favorabil întreaga sa dezvoltare economico-socială.

Creșterea și concentrarea populației. Pentru ca un centru comunal să devină oraș, mărimea populației lui trebuie să permită atât desfășurarea unei bogate activități economice, cât și o eficientă înzestrare social-culturală și edilitară. Sub acest aspect, cele 5 centre comunale din județul Iași alese pentru a deveni centre urbane microzonale au o situație corespunzătoare (vezi tabelul 1). La ultimele două recensăminte mărimea celor 5 localități apare superioară față de media unui sat din județ, înregistrînd o evoluție ascendentă. După numărul populației, la recensămintul din 1977, trei centre comunale se încadrează în categoria satelor foarte mari (avînd peste 5 000 locuitori), iar două se situează spre limita inferioară a satelor mari (între 1 500 — 5 000 locuitori).

Pentru localitățile în curs de urbanizare trebuie asigurată nu numai o mărime, ci și o dinamică corespunzătoare a populației, deoarece de aceasta depinde, în mare măsură, viabilitatea fiecărei așezări. Comparativ

cu dinamica înregistrată pe ansamblul satelor din județul Iași, dinamica populației orașelor în formare este superioară (cu excepția localității Vlădeni). Între recensămintele din 1956 și 1977, populația a sporit cu 5,4% la Vlădeni, cu 33,1% la Belcești, cu 42,3% la Tîbănești, cu 72,5% la Podu Iloaiei și cu 74,9% la Răducăneni, față de o creștere de 12,2%

Tabelul 1
Mărirea centrelor comunale în curs de urbanizare*

Centrul comunal	Mărirea absolută**		Mărirea relativă***	
	1966	1977	1966	1977
Total sate din județ	1 015****	1 012****	100	100
Belcești	4 855	5 225	478	516
Podu Iloaiei	4 393	5 267	433	520
Răducăneni	5 720	5 477	564	541
Tîbănești	1 081	1 570	106	155
Vlădeni	1 596	1 450	157	143

* Întocmit după datele de la recensăminte.

** Numărul populației la recensăminte

*** Față de populația medie a unui sat din județ = 100.

**** Populația medie a unui sat din județ.

pe totalul satelor din județ. Deși în comunele a căror reședință devin orașe sporul natural al populației este ridicat, depășind media pe județ, evoluția populației acestor așezări continuă să fie afectată de o migrație intensă². Această situație evidențiază necesitatea accelerării dezvoltării economico-sociale a orașelor în formare, astfel încît ele să aibă o capacitate sporită de a reține populația.

Dinamica populației centrelor comunale din județul Iași prevăzute a deveni orașe în cincinalul 1976—1980 este superioară față de dinamica populației totale a comunelor respective. Astfel, s-a conturat tendința de concentrare a populației din fiecare comună în cadrul satului de reședință (vezi tabelul 2). Deși tendința de concentrare a populației în centrele comunale a devenit evidentă încă între recensămintele din 1956 și 1966 (cu excepția comunei Tîbănești), această tendință s-a accentuat în ultima perioadă. La recensămîntul din 1977, centrele comunale în curs de urbanizare dețineau între 1/4 (la Tîbănești) și peste 2/3 (la Podu Iloaiei) din întreaga populație a comunelor. Accentuarea în continuare a concentrării populației fiecărei comune prezintă o mare însemnătate pentru formarea și dezvoltarea viitoarelor orașe. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că „este necesar să urgentăm concentrarea satelor și comunelor în unități teritorial-administrative bine organizate, încît să poată beneficia din plin de cuceririle civilizației...”³.

² Astfel, în 1978, s-a înregistrat un sold migrator negativ la 1 000 locuitori de 7,7 la comuna Podu Iloaiei, 19,0 la comuna Belcești, 20,8 la comuna Tîbănești, 23,1 la comuna Răducăneni și 28,7 la comuna Vlădeni (față de 2,1 pe ansamblul județului), ceea ce a determinat o anumită scădere a populației în ultimele 3 comune.

³ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la Consfătuirea pe șară a președinților consiliilor populare*, în vol. *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 15, București, Edit. politică, 1978, p. 648.

Pînă la ultimul recensămint, populația centrelor comunale din județul Iași aflate în curs de urbanizare a crescut mai ales pe seama sporului natural. Este de așteptat ca, și în actualul cincinal, creșterea populației acestor localități să se realizeze și pe seama sporului migrator, provenit mai ales din celelalte sate componente ale fiecărei comune. Desigur,

Tabelul 2

**Concentrarea populației în centrele comunale
în curs de urbanizare (%)**

Centrul comunal	Ponderea în populația comunelor *		
	1956	1966	1977
Belcești	43,0	43,5	44,7
Podu Iloaiei	61,7	67,7	70,8
Răducăneni	54,1	65,8	66,6
Țibănești	19,4	16,3	24,9
Vlădeni	30,1	30,6	31,1

* Calculat pe baza datelor de la recensă-
minte.

concentrarea, pe această cale, a populației în viitoarele orașe trebuie realizată în mod dirijat, în concordanță cu capacitatea acestor localități de a asigura condiții de muncă și de viață pentru o populație mai mare.

Accentuarea dezvoltării și modernizării activității economice. Evoluția celor 5 centre comunale din județul Iași de la stadiul semiurban spre cel urban presupune intensificarea și diversificarea dezvoltării lor economice. În acest scop, în cincinalul trecut, au fost alocate importante investiții pentru dezvoltarea comunelor a căror reședințe au devenit orașe. Din volumul total de investiții realizate în județ în acest cincinal, pentru cele 5 comune s-a repartizat 4,5%, ceea ce reprezintă aproape o treime din investițiile efectuate în toate comunele județului și egalează aproape investițiile destinate pentru orașele Hirleu și Tg. Frumos⁴. Rezultă că pentru transformarea unor centre comunale în orașe se face un mare efort investițional din partea societății. Aceasta impune și o preocupare sporită pentru utilizarea cit mai eficientă a fondurilor alocate.

Formarea noilor orașe în județul Iași este condiționată, în primul rînd, de înfăptuirea industrializării celor 5 centre comunale, deoarece pe această cale este asigurată valorificarea la un nivel superior a unor resurse naturale și îndeosebi a forței de muncă disponibile din fiecare microzonă. Ca urmare, majoritatea investițiilor prevăzute în cincinalul trecut au fost destinate realizării unor importante obiective industriale: la Belcești — o secție de prelucrare a maselor plastice; la Podul Iloaiei — o secție pentru prelucrarea și presarea deșeurilor metalice, o unitate pentru reparat autobuze și camioane, o moară; la Răducăneni — dezvoltarea unității de prelucrare a legumelor și fructelor; la Țibănești — o secție

⁴ Calculat după date de la C.P.T.J. Iași.

de țesături crude din bumbac; la Vlădeni — o secție a întreprinderii mecanice pentru agricultură și industria alimentară din Iași, o filatură de vigoie.

Accelerarea procesului de industrializare a celor 5 centre comunale a devenit evidentă chiar în cincinalul trecut. În fiecare comună în curs de urbanizare, dinamica dezvoltării industriei a fost cu mult mai înaltă decât cea realizată pe județ (care, la rîndul său, este superioară față de media națională). S-a conturat tendința de atenuare a decalajului dintre nivelul comunelor respective și nivelul mediu pe județ în privința producției industriale pe locuitor (vezi tabelul 3). Desigur, această tendință se va accentua pînă la sfîrșitul cincinalului, pe măsura intrării în funcțiune a noilor obiective și a creșterii producției la obiectivele existente. Totodată, nivelurile relative ale producției industriale pe locuitor evidențiază necesitatea continuării, în cincinalul actual, a procesului de industrializare, a celor 5 centre comunale, deoarece numai pe această cale ele vor căpăta forța necesară pentru a deveni, în mod efectiv, centre polarizatoare micro-zonale.

Tabelul 3

Producția globală industrială pe locuitor, în comunele
în curs de urbanizare*

Comuna	Nivelul absolut (lei)		Nivelul relativ**	
	1975	1979	1975	1979
Județul Iași	25 966	32 488	100,0	100,0
Belcești	596	1 815	2,3	5,6
Podu Iloaiei	7 469	15 468	28,8	47,6
Răducăneni	5 704	11 931	22,0	36,7
Țibănești	913	1 124	2,8	3,5
Vlădeni	2 244	5 575	6,17	0,2

* Calculat pe bază de date de la D.J.S. Iași.

** Față de media pe județ = 100,0.

În economia celor 5 comune, a căror reședințe vor deveni orașe, agricultura continuă să dețină un loc deosebit de important. De aceea, modernizarea acestei ramuri și obținerea unor randamente înalte constituie o cale principală pentru evoluția centrelor comunale respective de la stadiul semiurban spre cel urban. Pe această cale, vor fi eliminate treptat deosebirile esențiale dintre agricultură și industrie sub toate aspectele principale ale acestor activități: înzestrarea tehnică, calificarea forței de muncă, organizarea producției și muncii, eficiența economică obținută.

În cincinalul trecut, C.A.P.-urile din cele 5 comune au înregistrat, în majoritatea cazurilor, randamente superioare față de mediile obținute în agricultura cooperatistă a județului Iași. În acest sens, sînt concludente producțiile medii la hectar realizate, în 1979, la două culturi principale. Față de media C.A.P. pe județ (=100), la grîu s-au realizat nivelele — 102 la Podul Iloaiei, 116 la Belcești, și 87,9 Vlădeni, 83 la Țibănești și 109 la Răducăneni, iar la porumb — 106 la Podu Iloaiei, 113 la Vlădeni, 91 la Belcești, 95 la Răducăneni și 100 la Țibănești. Situația este asemănătoare și la unele produse animaliere principale.

Nivelul de dezvoltare al agriculturii și eficiența obținută în această ramură sint reflectate, în mod sintetic, prin producția ce revine pe un cooperator activ (vezi tabelul 4). Față de 1975, în 1979, nivelul acestui indicator era mai ridicat în toate cooperativele din comunele în curs de urbanizare ale județului Iași. Media pe județ era depășită numai în două comune (Vlădeni și Podu Iloaiei) și aproape atinsă în una (Țibănești).

Tabelul 4

Producția globală agricolă pe cooperator activ, în comunele în curs de urbanizare*

Comuna	Nivelul absolut (lei)		Nivelul relativ **	
	1975	1979	1975	1979
C.A.P. din jud. Iași	8 873	10 423	100,0	100,0
Belcești ***	4 702	8 215	53,0	78,8
Podu Iloaiei	9 356	12 891	105,4	123,7
Răducăneni ***	6 333	9 557	71,4	91,7
Țibănești ***	7 374	10 156	83,1	97,4
Vlădeni	11 684	18 358	131,7	176,1

* Calculat pe baza datelor de la D.J.S. Iași.

** Față de media pe județ = 100,0.

*** Comună cu două C.A.P.

Paralel cu înfăptuirea industrializării și cu modernizarea agriculturii, la transformarea celor 5 centre comunale din județul Iași în orașe contribuie, într-o măsură însemnată, accentuarea dezvoltării serviciilor (în sensul cel mai larg atribuit astăzi acestui sector). Pe această cale, se asigură atât valorificarea unor importante resurse locale, mai ales a unei părți din forța de muncă disponibilă, cât și satisfacerea unor nevoi productive și neproductive foarte variate.

Fiind situate în microzone cu caracter preponderent agrar și deținând poziții favorabile în rețeaua căilor de comunicație din județ, centrele urbane în formare dezvoltă unele servicii productive necesare unităților agricole. În acest sens, se va extinde și diversifica activitatea S.M.A. din toate cele 5 centre comunale, se va dezvolta centrul de semințe de la Podu Iloaiei, se vor lărgi bazele de recepție a produselor agricole de la Podu Iloaiei și Vlădeni. Totodată, formarea noilor orașe presupune dezvoltarea susținută a serviciilor destinate a satisface nevoile populației din fiecare comună și, într-o măsură crescândă, din fiecare microzonă. Astfel, pe baza intensificării comerțului de bunuri de consum, s-a conturat tendința de eliminare a decalajului dintre nivelurile celor 5 comune și nivelul mediu județean privind desfacerea de mărfuri pe locuitor (vezi tabelul 5). De asemenea, a fost impulsionată dezvoltarea celorlalte categorii de servicii pentru populație.

Evoluția celor 5 centre comunale de la stadiul semiurban spre cel urban reprezintă nu numai un efect principal al dezvoltării economico-sociale mai echilibrate a județului Iași, ci și o importantă premisă pentru continuarea și accentuarea unei asemenea dezvoltări în perspectivă. Pe măsura creșterii potențialului economic, cultural și sanitar, fiecare centru urban în formare își va extinde relațiile cu localitățile din micro-

zona înconjurătoare⁵, influențind dezvoltarea lor sub multiple aspecte. Astfel, cele 5 centre comunale vor deveni efectiv centre urbane microzonale.

Tabelul 5

Desfășcerile de mărfuri cu amănuntul pe locuitor, în comunele în curs de urbanizare*

Comuna	Nivelul absolut (lei)		Nivelul relativ **	
	1975	1979	1975	1979
Județul Iași	5 416	7 201	100	100
Belcești	1 690	2 335	31	32
Podu Iloaiei	4 866	7 249	90	101
Răducăneni	2 786	4 181	51	58
Țibănești	1 604	2 707	30	38
Vlădeni	2 679	4 343	48	60

* Calculat după date de la D.J.S. Iași.

** Față de media pe județ = 100.

Modificarea profilului social-economic. Pe baza accentuării dezvoltării și modernizării activității economice profilul celor 5 centre comunale din județul Iași aflate în curs de dezvoltare se modifică mereu. Această tendință este evidențiată de evoluția structurii populației din localitățile respective, pe cele 3 mari sectoare — primar (agricultură), secundar (industrie-construcții) și terțiar (servicii).

Între recensămintele din 1966 și 1977, în cele 5 centre comunale, numărul persoanelor active la 1 000 locuitori s-a redus, situându-se sub nivelul mediei pe ansamblul satelor din județ și aproape de nivelul mediu al orașelor din județ. Această tendință generală este rezultanta scăderii numărului de ocupați la 1 000 locuitori în agricultură, concomitent cu creșterea acestui număr în industrie-construcții și servicii (vezi tabelul 6).

Tabelul 6

Numărul de persoane ocupate la 1 000 locuitori, din centrele comunale în curs de urbanizare*

Centrul comunal	Total sectoare		Industria-construcții		Agricultură		Servicii	
	1966	1977	1966	1977	1966	1977	1966	1977
Total sate din județ	545	471	26	71	477	342	42	57
Belcești	521	451	59	111	423	272	39	68
Podu Iloaiei	405	363	61	95	165	136	179	131
Răducăneni	518	466	15	49	453	330	49	87
Țibănești	533	473	20	43	446	330	67	100
Vlădeni	434	431	10	70	360	230	64	131

* Calculat după date de la recensăminte.

⁵ Sfera microzonelor pentru cele 5 orașe în formare, respectiv a consiliilor unice agroindustriale, a fost delimitată astfel: Belcești — 3 comune cu 11 sate; Podu Iloaiei — 6 comune cu 26 sate; Răducăneni — 6 comune cu 20 sate; Țibănești — 4 comune cu 29 sate; Vlădeni — 3 comune cu 15 sate.

Se observă că, față de mediile pentru satele județului, în cele 5 localități, numărul de persoane active la 1 000 locuitori este mai mic în sectorul primar și mai mare în sectorul terțiar, iar în unele cazuri (Belcești și Podu Iloaiei) — și în sectorul secundar.

Profilul social-economic al orașelor în formare poate fi urmărit după structura, pe sectoare economice, a populației active domiciliată în localitățile respective (vezi tabelul 7). Între ultimele două recensăminte, în toate cele 5 centre comunale s-a redus ponderea populației ocupate în agricultură în favoarea ponderii populației ocupate în industrie-construcții

Tabelul 7
Structura pe sectoare a populației active din centre comunale în curs de urbanizare*

Centrul comunal	Total sectoare		Industria-construcții		Agricultură		Servicii	
	1966	1977	1966	1977	1966	1977	1966	1977
Total sate din județ	100,0	100,0	4,8	15,2	87,5	72,6	7,7	12,2
Belcești	100,0	100,0	11,3	24,6	81,5	60,3	7,5	15,1
Podu Iloaiei	100,0	100,0	15,3	26,3	40,7	27,6	44,2	36,1
Răducăneni	100,0	100,0	2,9	10,6	87,5	70,8	9,6	18,6
Tibănești	100,0	100,0	3,8	9,0	83,7	69,9	12,5	21,1
Vlădeni	100,0	100,0	2,3	16,2	82,8	53,4	14,9	30,4

* Calculat după date de la recensăminte.

și servicii. Dacă în 1966, 4 localități aveau profil preponderent agrar și una (Podu Iloaiei) profil preponderent neagricol, în 1977, Belcești avea profil agrar-industrial, Vlădeni, Tibănești și Răducăneni aveau profil agricol-servicii, iar Podul Iloaiei era tot preponderent neagricol⁶. Trecerea celor 4 centre comunale de la profilul preponderent agrar la cel mixt reprezintă un element esențial în parcurgerea metamorfozei rural-semi-urban-urban.

Determinarea profilului social-economic al unei localități în curs de urbanizare după structura populației active domiciliată în acea localitate nu este însă suficientă. Datorită navetismului efectuat pentru muncă, o parte din această populație lucrează în alte localități, în timp ce în localitatea respectivă activează persoane domiciliată în altă parte. Ca urmare, poate să apară o diferență însemnată între structura populației active dintr-o localitate și structura populației ce activează efectiv în localitatea respectivă. O analiză efectuată asupra forței de muncă din

⁶ Profilul social-economic a fost determinat astfel: localități preponderent agrare — cele cu o pondere a populației active în agricultură de peste 75%; localități preponderent neagricole — cele cu o pondere a populației active în sectoarele secundare și terțiar de peste 50%; localități cu profil mixt — cele cu o pondere a populației active în agricultură de 50–75% și în sectoarele neagricole cu o pondere a populației de 25–16,50%. A doua caracteristică a localităților cu profil mixt (agrar-industrial, agricol-servicii) este dată de sectorul neagricol care deține o pondere mai mare în populația activă.

comuna Podu Iloaiei a pus în evidență o asemenea diferență (vezi tabelul 8). Datele indică că structura populației ocupate în ansamblul comunei este mai favorabilă decît cea a populației ocupate efectiv în comună, ceea ce impune accelerarea procesului de dezvoltare economică a comunei, astfel încît potențialul său uman să fie utilizat mai eficient, iar navetismul să fie ceva mai atenuat.

Tabelul 8

Structura populației ocupate din cadrul și în afara comunei
Podu Iloaiei, în 1978 (%)

Categoria	Total	Agricul- tură	Industrie- construcții	Servicii
Populația ocupată				
— din comună	100,0	43,7	23,8	33,5
— în cadrul comunei	100,0	52,5	10,1	37,4
— în afara comunei	100,0	5,1	83,7	11,2
Populația ocupată				
— în comună	100,0	49,0	12,8	39,2
— localnici	100,0	52,5	10,1	37,4
— navetiști	100,0	27,2	29,5	43,3

* Calculat pe baza datelor culese din comuna Podu Iloaiei.

Determinarea profilului social-economic al unei localități, pornind de la cele două aspecte ale structurii populației ocupate — din și în localitatea respectivă —, asigură o fundamentare mai temeinică a măsurilor cu privire la dezvoltarea acelei localități, la îmbunătățirea condițiilor de efectuare a navetei, iar în unele cazuri permite limitarea acestui fenomen. Însă pentru ca determinarea menționată să poată fi utilizată în mod curent, se cere a fi îmbunătățită evidența statistică a navetismului.

Ridicarea treptată a nivelului cadrului construit. Evoluția unor centre comunale de la stadiul semiurban la cel urban presupune ca ele să depășească tot mai mult nivelul satului și să se apropie treptat de cel al orașului în privința caracteristicilor principale ale cadrului construit. Pe baza accelerării dezvoltării economico-sociale și a înlăptuirii acțiunii de sistematizare, cadrul construit al celor 5 centre comunale se modifică continuu, din mai multe puncte de vedere. Care sînt tendințele principale manifestate în desfășurarea acestui proces?

În primul rînd s-a conturat tendința de creștere a densității locuințelor și populației în vatra satelor ce vor deveni orașe (vezi tabelul 9). Ca urmare a liniei stabilită de partid cu privire la limitarea perimetrelor construibile ale satelor în favoarea terenului agricol, între ultimele două recensăminte, densitatea locuințelor a sporit simțitor în toate cele 5 centre comunale, iar densitatea populației a crescut în 3 centre comunale. Sub ambele aspecte ale densității, toate cele 5 centre comunale se situează însă la niveluri cu mult mai înalte decît media satelor din județul Iași, deși între aceste localități există o mare diferențiere. Creșterea în continuare a densității locuințelor și populației asigură condiții favorabile pentru realizarea eficientă a unor dotări edilitare moderne în cadrul localităților respective.

În al doilea rând, s-a îmbunătățit structura dimensională a fondului de locuințe din centrele comunale în curs de urbanizare, ceea ce se reflectă, în mod sintetic, în creșterea numărului de camere ce revine la o locuință și a suprafeței locuibile ce revine la o persoană (vezi tabelul 10). Cu excepția localității Podu Iloaiei, toate celelalte localități au înregistrat creșteri

Tabelul 9

Densitatea locuințelor și populației, în centrele comunale în curs de urbanizare

Centrul comunal	Nr. de locuințe la ha			Nr. populației la ha		
	1966	1977	% 1977/1966	1966	1977	% 1977/1966
Total sate din județ	2,54	2,66	105	9,67	9,65	100
Belcești	2,97	3,29	111	12,64	13,60	108
Podu Iloaiei	6,52	7,86	121	27,62	33,12	120
Răducăneni	3,79	4,18	110	15,50	14,84	96
Țibănești	2,04	3,05	149	7,01	10,19	145
Vlădeni	3,58	3,91	109	16,28	14,79	91

* Calculat după datele de la recensăminte.

Tabelul 10

Structura dimensională a fondului de locuințe, în centrele comunale în curs de urbanizare*

Centrul comunal	Nr. de camere pe locuință			Suprafața locuibilă pe persoană		
	1966	1977	% 1977/1966	1966	1977	% 1977/1966
Total orașe din județ	1,86	2,10	111	6,66	7,24	108
Total sate din județ	1,90	2,04	107	6,03	6,89	114
Belcești	1,63	1,89	116	4,93	6,02	122
Podu Iloaiei	2,06	2,09	101	6,35	6,56	103
Răducăneni	1,99	2,30	116	5,97	7,71	129
Țibănești	1,76	1,98	112	6,33	7,31	115
Vlădeni	1,90	2,21	116	5,43	7,44	137

* Calculat după date de la D.J.S. Iași.

superioare atât față de media satelor, cât și față de media orașelor din județ la ambii indicatori. Structura fondului locativ este însă simțitor diferențiată între cele 5 centre comunale. Astfel, la recensămîntul din 1977, în privința numărului de camere pe o locuință, Răducăneni și Vlădeni depășeau media pe orașele județului. Podu Iloaiei se situa aproape de această medie, Belcești și Țibănești se aflau sub media pe satele județului, iar în

privința suprafeței locuibile pe o persoană, Răducăneni, Vlădeni și Țibănești depășeau media pe orașele județului, Belcești și Podu Iloaiei fiind sub media pe satele județului. Până la sfârșitul cincinalului 1976—1980, structura dimensională a fondului locativ s-a îmbunătățit sensibil în toate orașele în formare, ca urmare a realizării noilor blocuri de locuințe.

În al treilea rând, a început îmbunătățirea structurii funcționale a locuințelor din centrele comunale care vor deveni orașe. Această tendință este concretizată îndeosebi în creșterea simțitoare a gradului de electrificare a gospodăriilor (vezi tabelul 11). Comparativ cu media pe județ, cu excepția localității Belcești, toate celelalte localități aflate în curs de urbanizare au un grad de electrificare a gospodăriilor cu mult mai înalt. Pe măsura extinderii electrificării, se asigură nu numai modernizarea iluminatului, ci și asimilarea, în cadrul fiecărei locuințe, a numeroase elemente de viață materială și spirituală civilizată.

Tabelul 11

Ponderea gospodăriilor electrificate din centrele comunale în curs de urbanizare

Centrul comunal	1970	1975	1979
Județul Iași	22,7	39,7	59,6
Belcești	11,6	29,8	50,4
Podu Iloaiei	52,3	55,4	70,5
Răducăneni	49,0	56,1	74,8
Țibănești	43,5	62,4	80,3
Vlădeni	36,5	64,7	72,0

* Calculat după date de la D.J.S. Iași.

Nivelul de dezvoltare al cadrului construit din fiecare centru comunal reprezintă sinteza principalelor caracteristici analizate. Acest nivel poate fi exprimat printr-un indicator sintetic (vezi tabelul 12).

Tabelul 12

Nivelul de dezvoltare al cadrului construit, în centrele comunale în curs de urbanizare*

	Densitatea locuitorilor		Densitatea populației		Camere/locuință		Suprafața locuibilă/persoană		Ponderea gosp. electrificate		Indic. nivel urbanizare	
	1966	1977	1966	1977	1966	1977	1966	1977	1970	1979	1966	1977
Belcești	2	3	4	4	1	2	1	3	1	3	1,80	3,00
Podu Iloaiei	4	4	4	4	3	3	3	3	3	4	3,40	3,60
Răducăneni	3	4	4	4	2	4	2	4	2	4	2,60	4,00
Țibănești	2	3	1	3	2	2	3	4	2	4	2,00	3,20
Vlădeni	3	3	4	4	2	3	2	4	1	4	2,40	3,60

* Calculat pe baza datelor din tabelele 9, 10 și 11, notînd, pentru fiecare localitate, valorile fiecărei caracteristici cu numărul grupei în care se încadrează localitatea respectivă, din gruparea efectuată pentru toate centrele comunale ale județului, și făcînd apoi media notărilor. Rezultatul obținut poate fi denumit „indicatorul nivelului urbanizării”, deoarece exprimă sintetic nivelul dezvoltării construcțiilor.

Se observă că, între ultimele două recensăminte, gradul de urbanizare a crescut în toate cele 5 centre comunale, însă cu o intensitate foarte diferită. Ca urmare, în 1977, nivelul de dezvoltare al cadrului construit se înscrie într-un evantai larg: de la 2,80 la Belcești până la 4,00 la Răducăneni. Este de așteptat ca, în perspectivă, să se atenueze diferențele dintre cele 5 localități în privința gradului de urbanizare. Influența exercitată de fiecare oraș în formare asupra satelor din microzona înconjurătoare depinde și de nivelul la care se situează cadrul său construit. Pe măsură ce crește acest nivel, sporește și intensitatea difuzării în satele din împrejurimi a unui mod de viață mai civilizat, accelerându-se astfel procesul de apropiere a satului de oraș în cadrul microzonal respectiv.

Tendințele conturate în evoluția celor 5 centre comunale din județul Iași de la stadiul semiurban spre cel urban nu epuizează acest proces, atât datorită faptului că el este cu mult mai complex decât rezultă din tendințele analizate, cât și datorită faptului că procesul se află în plină desfășurare și, ca atare, nu poate fi încă cercetat în ansamblul său. Cu toate acestea, tendințele conturate evidențiază unele direcții principale în care trebuie să acționeze factorii de decizie pentru ca procesul de formare a noilor orașe să se desfășoare în continuare în mod favorabil. Totodată, analiza întreprinsă asupra dezvoltării celor 5 centre comunale ca centre urbane microzonale reliefează justetea politicii partidului nostru privind imbinarea armonioasă a dezvoltării economico-sociale echilibrate în profil teritorial cu restructurarea rețelei de localități (îndeosebi prin formarea de noi orașe) precum și necesitatea înlăturării cu perseverență a acestei orientări nu numai pe ansamblul județelor, ci și în interiorul fiecărui județ.